

دهم تیر ماه روز بزرگداشت صائب تبریزی



زندگی نامه :

- میرزا محمدعلی صائب تبریزی در حدود سال ۱۰۰۰ هجری زاده شد. پدر او تاجری معتبر بود. اگرچه اجداد او اهل تبریز بوده‌اند اما خود او در اصفهان زاده شد. خانواده صائب جزو هزار خانواری بودند که به دستور شاه عباس اول صفوی از تبریز کوچ کرده و در محله عباس‌آباد اصفهان ساکن شدند، و این مردم را تبارزه (تبریزی‌های) اصفهان می‌نامیدند.
- صائب در اصفهان به آموختن علوم عصر پرداخت. در جوانی به حج رفت و در بازگشت به مشهد سفر کرد.
- صائب در سال ۱۰۳۴ ه.ق از اصفهان عازم هندوستان شد و بعد به هرات و کابل رفت. حکمران کابل، خواجه احسن‌الله مشهور به ظفرخان، که خود شاعر و ادیب بود، مقدم صائب را گرامی داشت. ظفرخان پس از مدتی به خاطر جلوس شاه جهان، عازم دکن شد و صائب را نیز با خود همراه برد.

- ❖ در سال ۱۰۴۲ ه.ق صائب به ایران بازگشت و در اصفهان اقامت گزید. شاه عباس دوم صفوی به او مقام ملک الشعرایی داد. صائب هشتاد سال زندگی کرد و در اصفهان دیده از جهان فرو بست. درگذشت او در سال ۱۰۸۶ یا ۱۰۸۷ ه.ق بوده است. آرامگاه او در اصفهان، در محله لُنبان، در محلی است که در زمان حیات او معروف به تکیه میرزا صائب بود. مقبره صائب در باغچه‌ای در اصفهان در خیابانی که به نام او نامگذاری شده است قرار دارد.
- صائب تبریزی شاعری کثیرالشعر بود، شمار اشعار صائب را از شصت هزار تا صد و بیست هزار بیت گفته اند. آثار صائب جز سه چهار هزار بیت قصیده و یک مثنوی کوتاه و ناقص به نام قندهارنامه و دو سه قطعه، همگی غزل است. افزون بر فارسی وی هفده غزل به ترکی آذربایجانی نیز دارد.
- سبک و شیوه ی صائب:
- صائب سبکی را به کمال رساند که چند سده پس از او سبک هندی نامیده شد. او اسلوب معادله یا «مدعا مثل» را بیش از دیگر شاعران همروزگارش به کار برده است. نازکی خیال و لطافت اندیشه و مضمون سازی های ظریف و معنی های بیگانه و باریک در شعر وی دیده می شود. ابیات غزل وی استقلال معنایی دارند و در یک غزل از چندین موضوع سخن گفته است.

● **❖** از بیت‌های مشهور او:

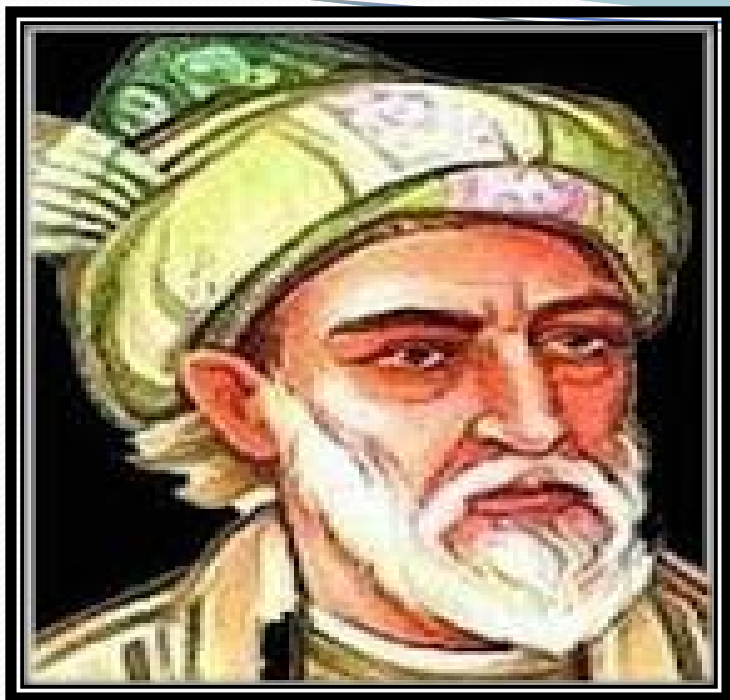
- پاکان ستم ز جور فلک بیشتر کشند
همچو کاغذباد گردون هر سبک‌مغزی که یافت
اظهار عجز بر در ظالم روا مدار
به فکر معنی نازک چو مو شدم باریک
پر در مقام تجربت دوستان مباش
گندم چو پاک گشت خورد زخم آسیا
در تماشاگاه دوران می‌پراند بیشتر
اشک کباب مایه طغیان آتش است
چه غم ز موی شکافان خرده‌بین دارم
صائب غریب و بی‌کس و بی‌یار می‌شوی



● ◆ نمونه غزل ترکی:

- مین دل محزونيله بیر تازه قربانیز هله
اولمادان غم چکمه ریز دور زمانیندان سنین
لطف ایدرسن، گر چه سن اغیاره هر دم دوستیم
عید وصلینه مشرف اولمادان اغیار دون
دام دوزخ ایچره اغیار اولماسین اصلاً خلاص
زخم تیر غمزه مستینله بیجانیز هله
نالہ و آہ ایتمه ده دل ایندی حیرانیز هله
روز و شب بیز فرقتینله زار و نالانیز هله
دستینی بوس ایله دیک بیزاونلا شادانیز هله
صائباً بیز جنت دلداره مهمانیز هله





جایگاه خاکسپاری: اصفهان محلهٔ لنبان در زمان حکومت صفویه بنیانگذار سبک: هندی سبک
نوشتاری: سبک هندی دیوان سروده‌ها: دیوان صائب تبریزی دلیل سرشناسی: غزل‌سرایی

واحد فرهنگی دانشگاه پیام نور ملارد